

428

STANDARDIZACIJA

Bilten

JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

12

Izdavač
JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU
Beograd, Cara Uroša 54

Odgovorni urednik
Milan Krajnović dipl. ecc.

S A D R Ź A J

	<i>Strana</i>
»25 Godina rada međunarodne standardizacije«	289
M. Ristić, dipl. inž. — »Tipovi standarda i njihova obeležja«	292
»Zasedanje Potkomiteta ISO(TC34)SC3 — Voće i povrće i proizvodi voća i povrća i radne grupe — Metode ispitivanja«	296
<i>Anotacije predloga standarda za javnu diskusiju iz oblasti:</i>	
— Tekstilne industrije	298
— pomoćnih sredstava za gumu	298
— hemijskih ispitivanja čelika	299
— bakra i bakarnih legura	299
— aluminijuma i aluminijumskih legura	299
Dopuna u standardu JUS D. D5.022	300
<i>Međunarodna standardizacija</i>	
— Primljena dokumentacija	301
— Kalendar zasedanja	305
— Informacije ISO	307

25 GODINA RADA MEĐUNARODNE STANDARDIZACIJE*

Godina 1972. obeležava 25. godišnjicu rada Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO). Posle skromnog početka u 1947. godini Organizacija ISO razvila se do današnjih dana u veliku međunarodnu organizaciju za saradnju u oblasti industrije i tehnike. Danas, više od 50 000 stručnjaka iz celoga sveta učestvuje u njenom radu i do sada je objavljeno oko 2 000 standarda ISO koji su sadržani na oko 20 000 stranica ispunjenih podacima, praktično, iz svih sektora tehnologije.

Pored ovoga u 1972. godini Organizacija ISO počela je da objavljuje međunarodne standarde umesto preporuka. Ovo ukazuje na to da su se standardizatori širom sveta opredelili da daju prvenstvo međunarodnim standardima nad nacionalnim, što predstavlja značajan preokret i daje mogućnosti međunarodnim standardima da se pomoću njih savladaju tehničke prepreke u trgovini.

Potreba za standardizovanim proizvodima i metodama uvek se osećala. Tako:

— grnčar iz kamenog doba nije oblikovao uvek lonac drugog oblika; da bi uštedeo u vremenu on se specijalizovao na manji broj modela određenih dimenzija;

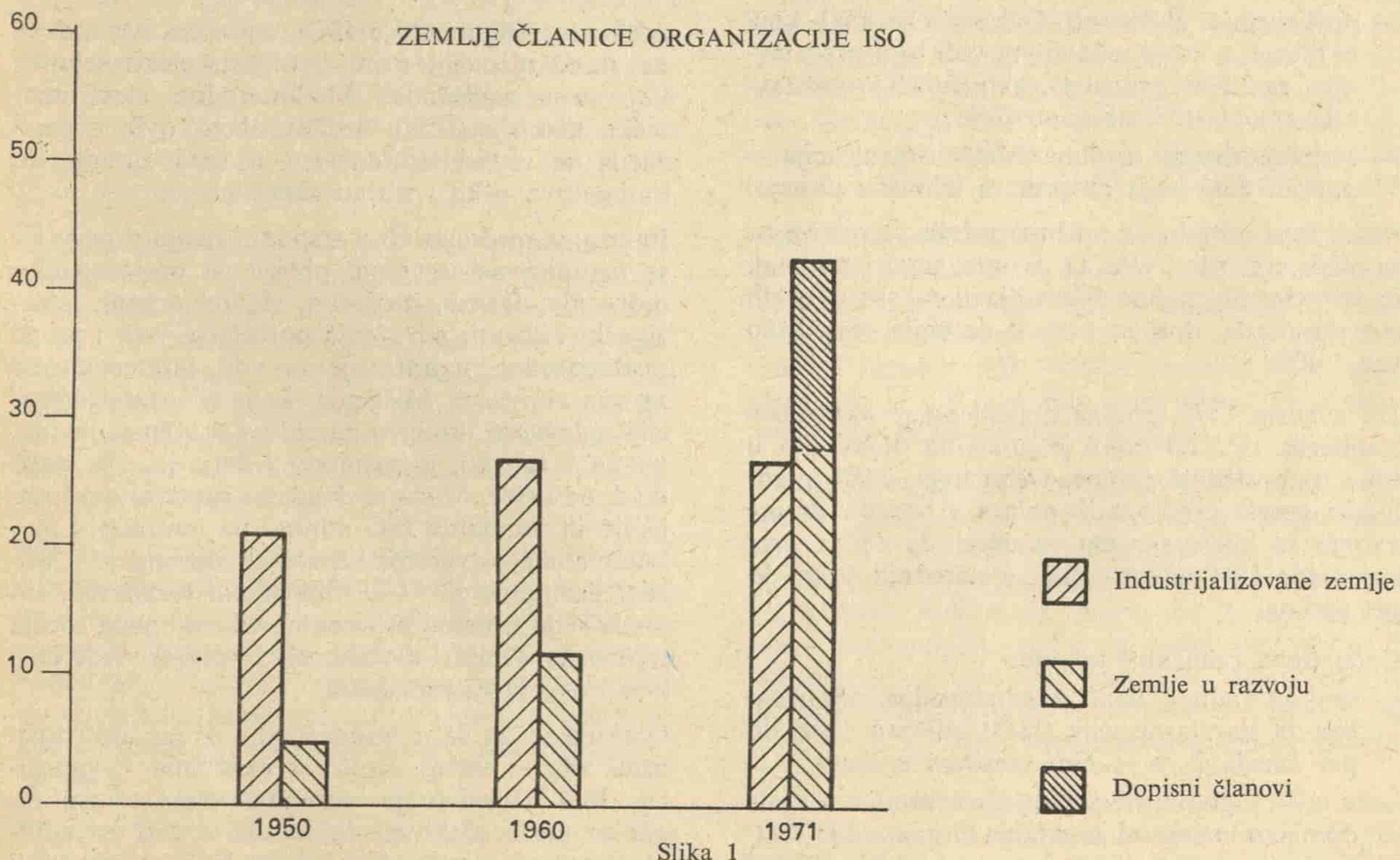
— egipatske piramide konstruisane su iz standardizovanih elemenata;

— kanali čuvenog rimskog vodovoda imali su standardizovane dimenzije: na bazi prečnika cevi mogla se izračunati potrošnja i prema tome vršena je naplata od korisnika;

— godine 1502. turski sultan je izdao standard za izradu tepiha.

Standardizacija je danas mnogo složenija delatnost ali njeni ciljevi su ostali isti: uprošćavanje, razjašnjavanje, smanjenje mogućnosti greške i korišćenje stečenih znanja i iskustava.

Međutim, uslovi komunikacija su izmenjeni — grnčar iz kamenog doba, zbog teških saobraćajnih uslova mogao je da prodaje svoje proizvode samo svojim meštanima. Danas, moderna saobraćajna sredstva omogućuju da se roba svake vrste transportuje na velike udaljenosti. Osim toga, razvoj komunikacija doprinosi sa svoje strane bržem razvoju tehnike. Dok je, na primer, posle pronalaska točka trebalo više stotina godina da bi on ušao u primenu na svim tačkama naše planete, elektronski

* Prevod iz „ISO News Service“, avgust 1972. god.

računar je postao univerzalno priznati instrument za vreme samo jedne generacije.

Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) danas ima 70 učlanjenih zemalja prema 25 u 1947. godini; od ovih, 55 su stalni članovi a 15 su dopisni članovi.

Stalni član Organizacije ISO je ona nacionalna organizacija koja je odgovorna za standardizaciju u svojoj zemlji i predstavlja tu zemlju u Organizaciji ISO. Tako, u Organizaciji ISO jednu zemlju može da prezentuje samo jedna organizacija iz svake zemlje.

Dopisni član u principu je organ jedne zemlje u razvoju koja još nema formiranu nacionalnu organizaciju za standardizaciju.

Polovina od celokupnog broja nacionalnih organizacija zemalja članica ISO su budžetske ustanove; ostale su polubudžetske ili nebudžetske ustanove; mnoge od njih primaju izvesnu dotaciju od vlade.

Aktivnost Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) došla je do punog izražaja tek šesdesetih godina. Revolucija u oblasti transporta, koja je doprinela naglom razvoju međunarodne trgovine jedan je od faktora. Ali bilo je i drugih faktora:

- razvoj višenacionalnih udruženja koja su razvijala svoju trgovačku aktivnost koja je u isto vreme bila sputavana kontradiktornim nacionalnim, standardima;
- sve veći interes organa vlada za izradu ujednačenih propisa na jednoj, međunarodnoj tehničkoj platformi;
- obrazovanje nacionalnih organizacija za standardizaciju u velikom broju zemalja u razvoju koje su uvidele potrebu da svoje nacionalne radove zasnivaju na zdravoj međunarodnoj osnovi;
- proširivanje aktivnosti Organizacije ISO koja uključuje u svoje redove sve veći broj predstavnika različitih grupacija, uključujući i predstavnike iz oblasti široke potrošnje;
- saznanja drugih međunarodnih organizacija o potrebi donošenja propisa za tehnička pitanja.

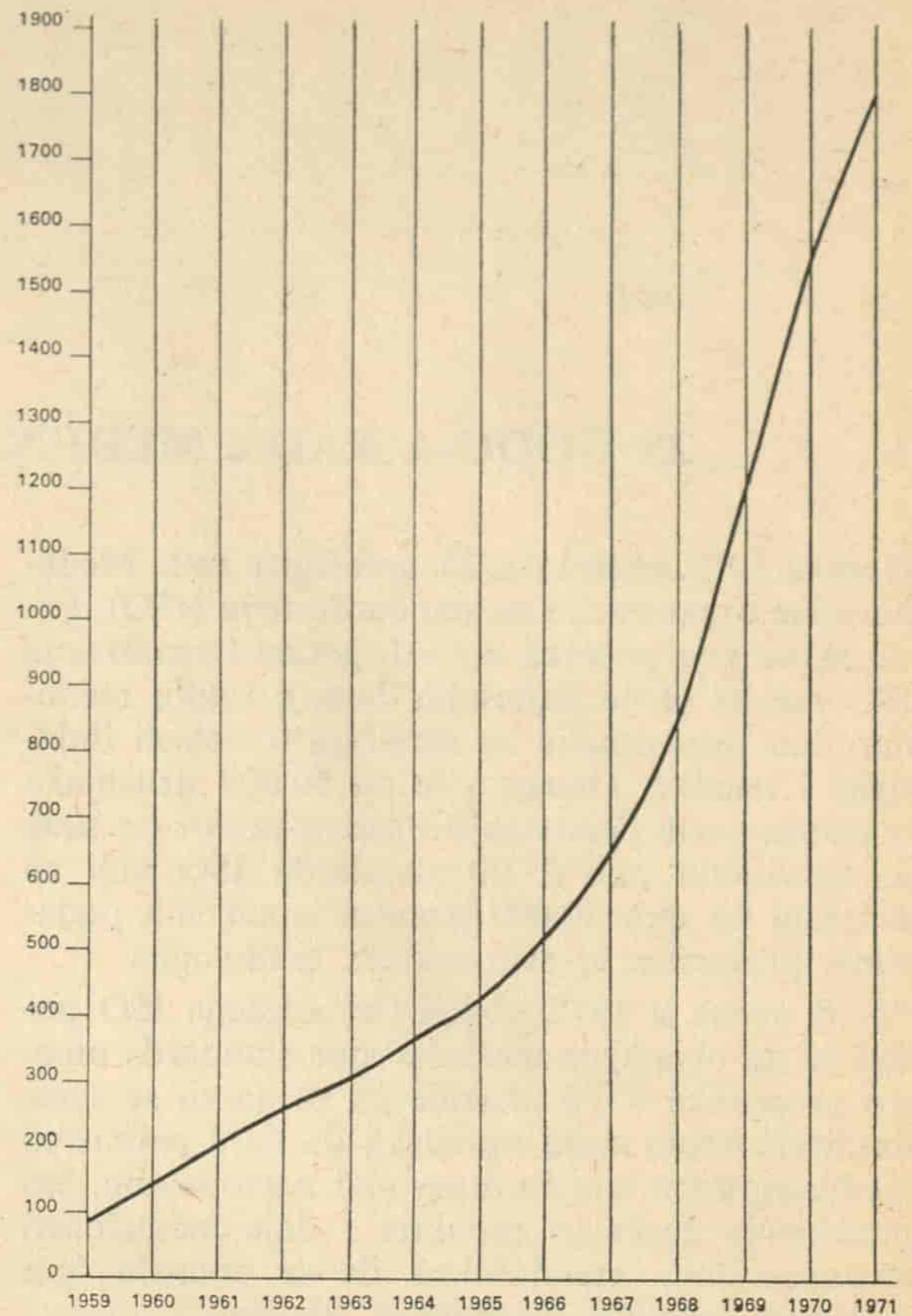
Pored toga potreba za međunarodnim standardima se oseća sve više i više. O ovome govori podatak da je pedesetih godina bilo objavljeno samo nekih sto standarda, dok je sledeće decenije objavljeno već 1 400.

Do avgusta 1972. godine objavljeno je oko 2 000 standarda ISO od kojih je polovina objavljena u toku tri poslednje godine. Osim toga, 2 000 predloga i nacrti predloga se nalaze u obradi. Prema ovome se može sigurno računati da će se broj standarda ISO udvostručiti za narednih četiri do pet godina.

Ovde treba pomenuti takođe:

- svakog radnog dana Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) održava četiri do pet zasedanja u raznim mestima u svetu;
- u 1971. godini dvadeset jedna zemlja je bila domaćin nekog od zasedanja Organizacije ISO; na ovim zasedanjima je uzelo učešće 18 000 delegata;

BROJ OBJAVLJENIH STANDARDA ISO

Slika 2

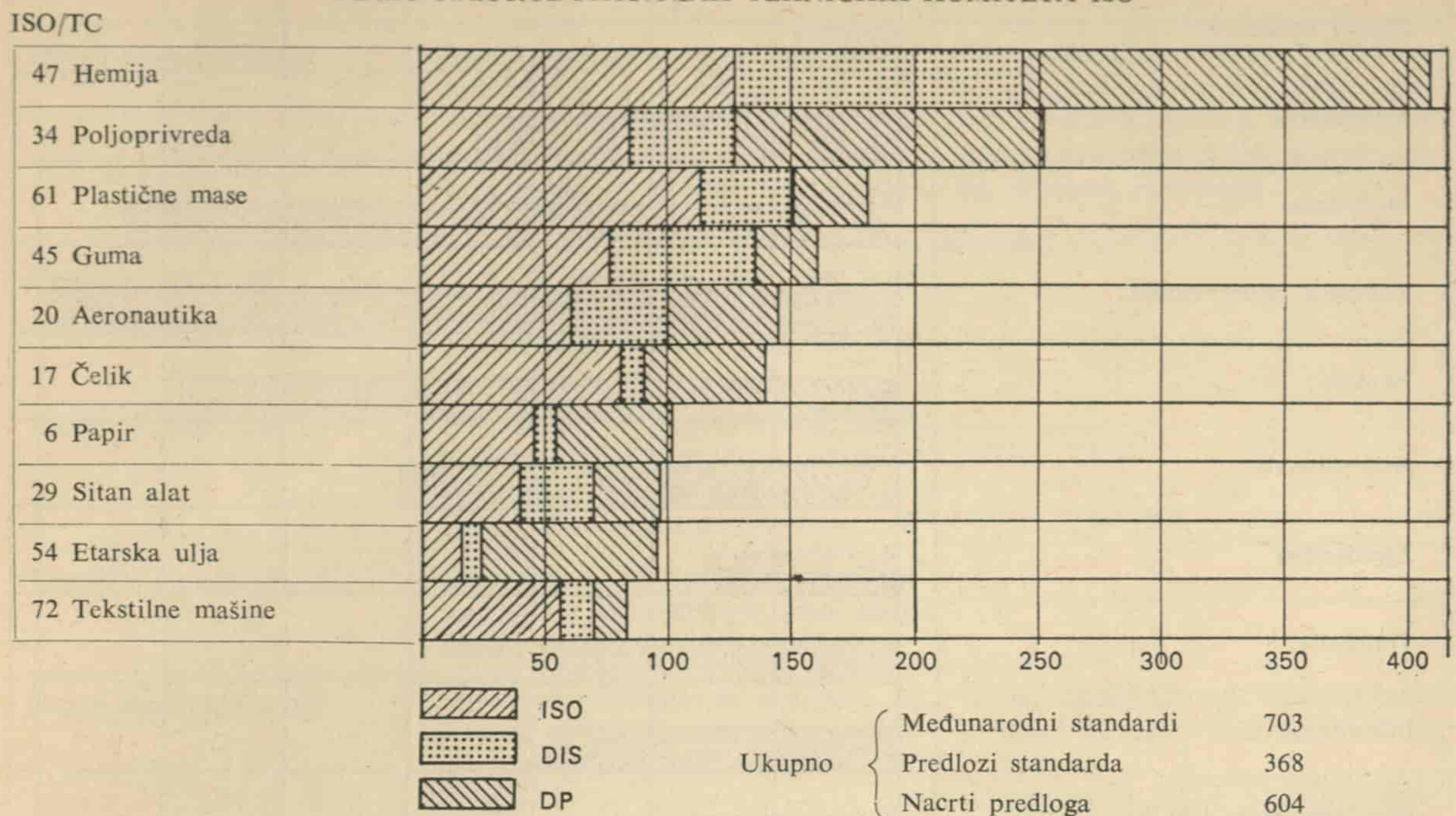
- ukupno oko 50 000 stručnjaka različitih oblasti učestvuju u radovima Organizacije ISO;
- u 1971. godini Organizacija ISO je štampala oko 5 000 stranica novih međunarodnih standarda.

Aktivnost Organizacije ISO obuhvata sve radove na standardizaciji, osim u oblasti elektrotehnike koji su u nadležnosti Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC). Sedište obeju ovih organizacija se nalazi u Ženevi i u istoj zgradi, što omogućava usku i stalnu saradnju.

Interes za međunarodnu standardizaciju u početku se ograničavao u većem obimu na proizvođačku industriju. Danas, međutim, vladini organi, istraživački instituti, udruženja potrošača, kao i druge međunarodne organizacije su vrlo zainteresovane za ovu aktivnost. Mišljenje, da je cilj standardizacije uglavnom usmeren na radove u oblasti navoja, vijaka i navrtki, je zastarelo i dalje je, više nego ikad, od istine. Mada se dvadeset procenata od objavljenih standarda ISO odnose na mašinstvo, najkompletnije ostvarenje na standardizaciji je u oblasti hemije sa oko 600 objavljenih standarda, što predstavlja trideset procenata od ukupnog broja standarda. Oblasti metalurgije i poljoprivrede čine svaka oko deset procenata.

Očekuje se da će u budućnosti i druge aktivnosti uzeti znatno većeg učešća u radovima Organizacije ISO. Naročito je značajna oblast transporta gde se može očekivati da standardi ISO za automobile, avione, brodove, kontejnere i ambalažu doprinesu olakšavanju razmene dobara i usluga.

DESET NAJPRODUKTIVNIJIH TEHNIČKIH KOMITETA ISO

Slika 3

Prema tome, pitanja transporta su sada prioritetna u radovima Organizacije ISO. Zgradarstvo i obrada informacija su oblasti u kojima povećanje međunarodne razmene i međuzavisnosti zemalja, takođe, postavljaju neophodnost svetskih standarda.

Prema tradiciji, aktivnost na međunarodnoj standardizaciji odvija se uglavnom u tri pravca: terminologija, mere i metode ispitivanja. Velika većina svih standarda ISO odnosi se bar na jedan od ovih pravaca. Na primer, oko 10 000 definicija i termina sadržani su u standardima ISO ili predlozima za standarde. Veliki broj ovih termina su prevedeni na druge jezike da bi mogli da budu primenjeni direktno u nacionalnim standardima. Osim toga oni se mogu korisno upotrebiti kao višeznačni terminološki rečnici.

Zajednički tehnički jezik je u svakom pogledu osnovni uslov za međunarodno sporazumevanje. Zbog toga je jedna od naročito značajnih aktivnosti Organizacije ISO izrada međunarodnih standarda za jedinice, simbole i tehničke crteže. Metode ispitivanja materijala i proizvoda predstavljaju drugu smernicu međunarodne standardizacije. Više od pedeset procenata standarda ISO obuhvataju metode ispitivanja.

Na ova tri tradicionalna pravca — terminologija, mere i metode ispitivanja, nadovezuje se četvrta kategorija standarda — standardi sa karakteristikama za primenu koji tretiraju pitanja sigurnosti i kvaliteta. Polovina od ukupnog broja tehničkih komiteta koji su obrazovani u toku pet poslednjih godina obrađuju standarde sa karakteristikama za primenu.

Potreba za međunarodnim standardima prvo se ukazala u zapadnoj Evropi, dok su u toku više godina drugi regioni imali relativno skromnu u-

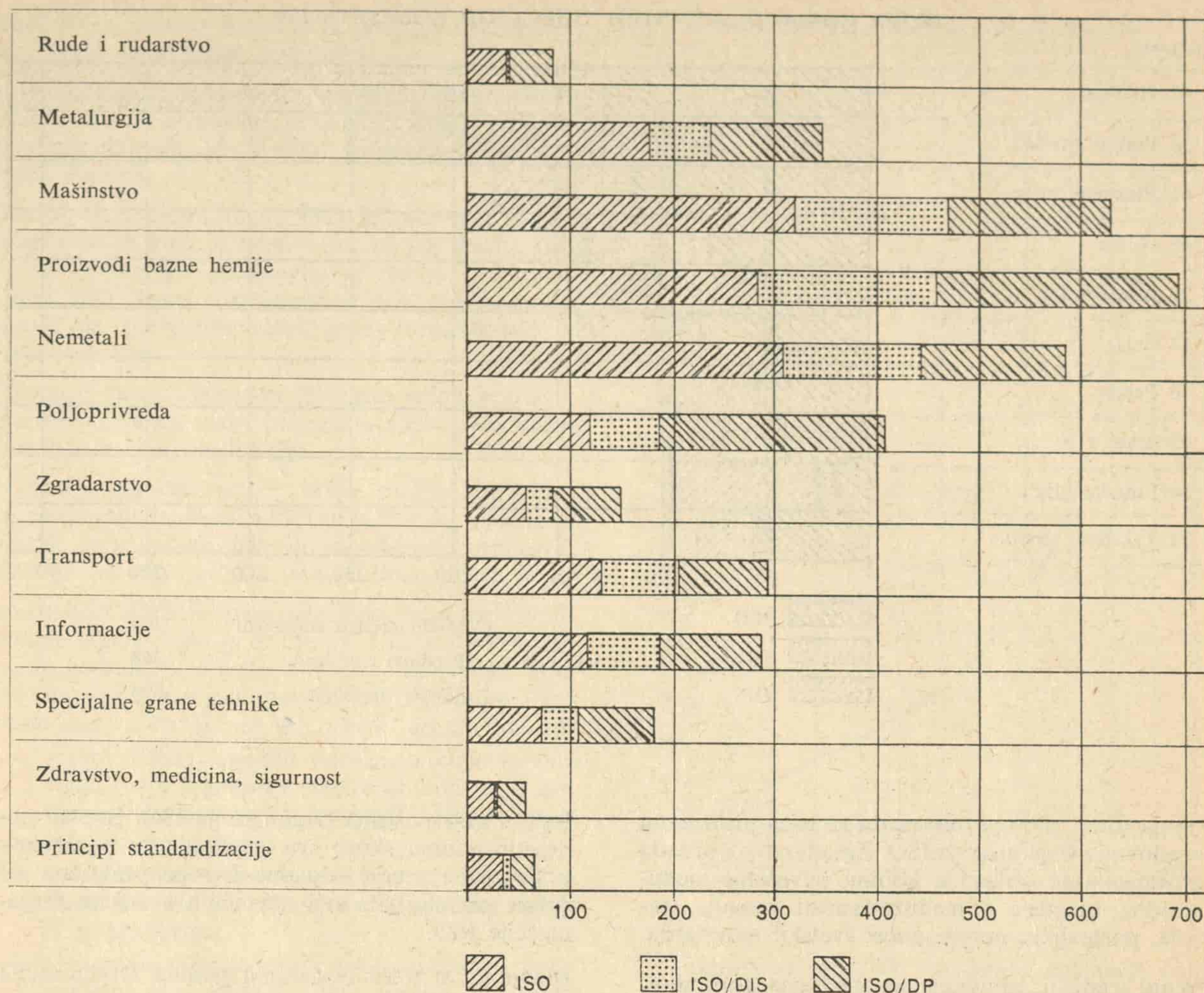
logu u aktivnostima Organizacije ISO. Sve do pedesetih godina skoro sva zasedanja su održavana u Evropi, i zemlje zapadne Evrope praktično su držale sekretarijate svih tehničkih komiteta Organizacije ISO.

Međutim, u toku poslednjih godina Organizacija ISO postala je stvarno međunarodna organizacija. Jedan od pokazatelja ove orijentacije je sastav Saveta ISO 1972. za godinu koji predstavlja upravno i administrativno telo organizacije sa mandatom između dva zasedanja Generalne skupštine. Francuska, Italija, Nemačka, Norveška i Velika Britanija su članovi Saveta, ali je prisustvom zemalja članica Australije, Brazila, Indije, Irana, Japana, Kanade, Rumunije, SAD i SSSR, osigurana ravnoteža između interesa i geografskog položaja zemalja.

Velika Britanija (BSI), Francuska (AFNOR) i druge zemlje zapadne Evrope, po tradiciji, drže veliki broj sekretarijata tehničkih komiteta ISO. Danas je ova raspodela znatno šira tako da su Australija, Indija, Japan, SAD i SSSR preuzele veće odgovornosti. U 1972. godini rukovođenje sekretarijata raspoređeno je na 28 zemalja.

Dijagram koji je niže prikazan označava broj standarda, predloga standarda (DIS) i nacrtu predloga (DP) iz dvanaest oblasti aktivnosti ISO. On pokazuje da su najkompletniji rezultati dobiveni u mašinstvu i hemiji. Međutim, već je zapažena izmena u orijentaciji — u stvari treba očekivati da će sektori kao informacije, transport, zdravstvo i sigurnost zauzimati sve veći značaj u budućim aktivnostima u oblasti međunarodne standardizacije.

Treba napomenuti da broj standarda daje samo približan uvid o celokupnom radu; dijagram pak daje približnu sliku o ostvarenjima u pojedinim oblastima.

Slika 4

TIPOVI STANDARDA I NJIHOVA OBELEŽJA

Razvojem standardizacije ustalili su se određeni nazivi za pojedine tipove standarda i izrazi za pojmove u vezi sa tehnikom standardizacije. Objašnjenje tih naziva, potkrepljeno primerima, svakako bi moglo doprijeti ne samo olakšanju sporazumevanja između institucija koje se bave standardizacijom i njenom primenom, već i sagledavanju širine i dubine u zahvatanju pojedinih predmeta standardizacije.

U skladu sa JUS A.A0.003 — Izrada standarda. Smernice za uobličenje i redigovanje standarda, poglavlje 5.2. Tipovi standarda, ovde ćemo dati jedan tabelarni pregled izraza i naziva u vezi sa tipovima standarda, sređen po abecednom redu, najpre za izraze a zatim za nazive, sa potrebnim objašnjenjima i primerima.

Naziv ili izraz	Objašnjenje značenja	Primer
1	2	3
Doseg standarda	Bogatstvo primene jednog standarda u javnom životu i njegovo značenje u vezi sa drugim standardima.	S obzirom na doseg, standard može biti osnovni standard, ili standard struke.
Dubina standardizacije	Dubina standardizacije se ispoljava brojem sadržanih odredaba u odnosu na broj mogućih.	O čvrstim gorivima mogu se postavljati standardi za vrste, dimenzije, za klase veličina (npr. orah I, II, III), o sposobnosti koksovanja, o sadržaju vode, kaloričnoj vrednosti itd. Svaki standard može više ili manje zalaziti u dubinu, tako npr. za određivanje kalorične vrednosti, ako se obuhvataju sve manipulacije, dakle i uređaji koji se za to koriste.

1	2	3
Opseg standardizacije	Opseg standardizacije unutar nekog predviđenog područja (stručne oblasti, privredne oblasti) ispoljava se brojem standardima obuhvaćenih mogućnosti u odnosu na raspoložive.	Standardizacija u oblasti elektrotehnike, građevinarstva i mašinstva je veoma opsežna. U oblastima koje su podložne modi i ukusu, opseg je dosta ograničen.
Predmet standarda	Predmet standarda može da bude materijalni (npr. neki proizvod) i nematerijalni (proces, postupak, stanje, odnos stvari).	
Stepen standardizacije	Pod stepenom standardizacije podrazumeva se domen do kojeg je utvrđen predmet standarda, dakle širina, dubina, opseg.	
Tehnika standardizacije	Ostvarenje jednoznačno utvrđene metodike i sistematike u izradi standarda.	
Širina standardizacije	Širina standardizacije ispoljava se brojem pojedinih stanovišta sa kojih se obuhvata predmet standarda.	Primer standardizacije čeličnih cevi: — čelici za cevi, standard materijala — ispitivanje čelika, standard ispitivanja — dimenzije cevi, standard mera i oblika — uslovi isporuke, standard uslova isporuke
CEE publikacija (preporuka)	Publikacija Organizacije za razradu tehničkih propisa za elektroopremu (CEE).	Sedište organizacije je u Arnhemu.
EURONORM standard	Standard Evropskog udruženja za ugalj i čelik (Montanunion). Zemlje članice Udruženja, u međusobnoj robnoj razmeni usvajaju donete propise (kao što su npr. Tehnički uslovi isporuke).	Sedište Udruženja je u Luksemburgu.
IEC publikacija (preporuka)	Publikacija Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).	Komisija je sastavni deo Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).
ISO standard	Standard Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO). Ciljevi Organizacije su usklađivanje standarda zemalja članica, donošenjem međunarodnih standarda, kako bi se doprinelo uprošćavanju, a time i unapređenju međunarodne razmene dobara i usluga i razvijanju uzajamne saradnje u oblasti intelektualne, naučne, tehnološke i ekonomske aktivnosti.	Sedište Generalnog sekretarijata je u Ženevi.
Jugoslovenski standard	Standard koji je izdao Jugoslovenski zavod za standardizaciju, pod oznakom JUS. Jugoslovenski zavod za standardizaciju vrši poslove koji se odnose na utvrđivanje jugoslovenskih standarda za proizvode i usluge, tehničke normative, kvalitet proizvoda i usluga, i standarda za racionalizaciju u oblasti nauke, tehnike, privrede, administracije i upravljanja.	Sedište Zavoda je u Beogradu.

1	2	3
SEV publikacija (preporuka)	Publikacija Saveta za ekonomsku uzajamnu pomoć (SEV) (socijalističkih zemalja), za koordinaciju standardizacije među zemljama članicama SEV-a.	
Standard interni	Standard izrađen od strane preduzeća (fabrike, radionice), institucije ili udruženja (saveza, društva), za sopstvene potrebe, koji sadrži odredbe za određeno, većinom ograničeno područje.	Interni standardi dobijaju sopstvenu oznaku.
Standard interno prerađen	Prerađeni jugoslovenski standard putem određenih dopuna, skraćivanja ili izmena za sopstvene potrebe preduzeća (fabrike, radionice) ili utvrđivanjem drugih odgovarajućih odredaba normativnog karaktera.	Ovako prerađeni jugoslovenski standard zadržava svoju oznaku.
Standard bezbednosti	Standard koji utvrđuje pravila, postupke, uređaje itd., koji služe bezbednosti i zaštiti života i zdravlja kao i vrednosti.	Načini zaštite kod električnih uređaja; bezbednosni uređaji vagona cisterni; sigurnosne cipele u rudarstvu; nezamenljivi priključci boca za gas; propisi zaštite od zračenja; sigurnosni uređaji postrojenja za razvijanje; sigurnosne slavine za priključak gasa, itd.
Standard dela	Standard pojedinačnog dela.	Ventili za paru, odbojni.
Standard delimični	Standard koji predmet standarda ne utvrđuje iscrpno.	Većina postojećih standarda.
Standard konstrukcije	Standard koji utvrđuje konstrukciona stanovišta i pojedinosti za tehničke proizvode i njihove delove.	Rupe za prolaz vijaka i sličnih delova sa navojem; oblici žlebova za izlaz alata.
Standard kontrole	Standard koji utvrđuje metode ispitivanja, kontrole i merenja za primenu u tehnici i nauci za dokazivanje garantovanih i očekivanih svojstava materija ili tehničkih proizvoda.	Utvrđivanje hemijskih, fizikalnih ili tehnoloških svojstava; ispitivanje mašina za kontrolu; premeravanje novosagrađenih teretnih vagona sa obrtnim postoljem.
Standard kvaliteta	Standard koji utvrđuje zahteve kvaliteta proizvoda i prirodnih produkata.	Zahtevi kvaliteta vatrootpornih materijala.
Standard materijala	Standard koji utvrđuje fizikalna, hemijska i tehnološka svojstva materijala, njihovu podelu kao i smerice za njihovu upotrebu.	Građevinski materijal; guma; veštačke materije; obojeni metali; maziva; čelik.
Standard mera i oblika	Standard koji utvrđuje mere, tolerancije mera i dozvoljena odstupanja, i oblik.	Mere vijaka, navrtki, svornjaka; mere cigalja; mere čeličnih profila, limova, traka. Tolerancije mera. Metrički navoji. Formati papira.

1	2	3
Standard okvirnih zahteva	Standard koji utvrđuje okvire u kojima se moraju uklapati tretirani predmeti standarda, tj. koji utvrđuje samo opšta obeležja, da bi se odnosni predmeti mogli koristiti u odnosu na druge predmete.	Priključne mere za električne mašine; priključne mere prirubnica; ugradbene mere za merne aparate; podešljive površine za nameštaj; glavne mere za posude i rezervoare.
Standard osnovni	Standard koji je od opšteg, osnovnog značaja za mnoge oblasti javnog života (tehniku, privredu, nauku itd.) i koji je dalje osnov za druge standarde.	Znaci u formulama; standardni brojevi, i dr.
Standard osnovni, struke	Osnovni standard odnosne stručne oblasti koji može biti osnovni standard i za druge oblasti ili to može postati.	Nazivne jačine struje za električne aparate; širine železničkih koloseka; oznake električnih klema kod motornih vozila.
Standard postupka rada	Standard koji utvrđuje radni postupak za izradu ili manipulaciju sa proizvodima.	Postupak fosfatiranja čeličnih delova; izrada betonskih cigalja; tehnika presovanja plastičnih masa.
Standard potpuni	Standard koji neki predmet potpuno utvrđuje, kako u širinu, tako i za svako pojedino gledište, u dubinu.	Naziv »potpuni standard« je izveden od: potpuno standardizovano. Potpuni standard se može dostići samo u višoj ili manjoj približnosti; zbog toga su ovakvi standardi dosta retki.
Standard pregleda	Standard koji sadrži zbirni pregled odredaba iz više različitih ili istih standarda. Sadržaj standarda pregleda ne sme imati suštinskih odstupanja ili proširenja (dodataka) u odnosu na izvorne standarde.	Za standard pregleda može se izabrati posebna oznaka standarda.
Standard proračuna i projektovanja	Standard koji utvrđuje pravila gradnje i osnove za projektovanje, proračun, izgradnju, izvođenje.	Proračun i izvođenje zidarskih radova; smernice za proračun, izgradnju i eksploataciju brana.
Standard sporazumevanja	Standard koji utvrđuje sredstvo ili podlogu sporazumevanja.	Nazivi i definicije pojmova; označavanja, simbolični znaci; karakteristični znaci identifikacije, karakteristični parametri; sistemi jedinica, znaci u formulama, brojevi; klasifikacija, dokumentacija; vrste slova, crteži, označavanja; štampane stvari, prepiska, upotreba štampanih obrazaca.
Standard struke	Standard koji je stvoren za određenu stručnu oblast; može da bude osnov za druge propise a takođe i za druge standarde.	Trake za pisace mašine; brodski prozori.
Standard svetske primene	Međunarodni standard koji je stvoren u nekoj od međunarodnih organizacija i sadrži odredbe sa svetskom primenom.	

1	2	3
Standard svrstavanja	Standard koji utvrđuje podelu veličina kvaliteta, koji dolaze u bogatstvu na koje se ne može uticati, u određene vrste, grupe i klase.	Osnovna pravila ocenjivanja butera i klase butera; podela frekvencija; trgovačke klase živinarskih proizvoda; klasifikacija uglja i koksa.
Standard terminologije	Standard koji utvrđuje jedinstvene nazive i definicije za stručne pojmove, u cilju sporazumevanja.	Ovi standardi spadaju u grupu „standarda sporazumevanja“.
Standard tipa	Standard koji utvrđuje stupnjevanje određenih proizvoda po vrsti, obliku, veličini ili ostalim zajedničkim karakteristikama.	Vrste ekscentar-presa; konstrukcione veličine vazdušnih i parnih čekića; veličine lučnih testera.
Standard uslova isporuke	Standard koji u osnovi utvrđuje tehničke uslove isporuke za ugovaranje.	Tehnički uslovi isporuke za transportu užad; tehnički uslovi isporuke za vijke, navrtke i slične delove sa navojem i druge slične delove.

Ristić Mirko dipl. inž.

ZASEĐANJE POTKOMITETA ISO/TC 34/SC 3 »VOĆE I POVRĆE I PROIZVODI VOĆA I POVRĆA« I RADNE GRUPE — »METODE ISPITIVANJA«

Sastanak Radne grupe 3 — »Metode ispitivanja«, otvorio je sekretar potkomiteta, član mađarske organizacije za standardizaciju, a za predsedavajućeg je izabran jedan od članova poljske delegacije.

Posle usvajanja dnevnog reda i podnošenja izveštaja o radu radne grupe u vremenu od poslednjeg sastanka do ovog, prešlo se na razmatranje predloga radne grupe 3. — »Metoda za određivanje isparljivih kiselina.« Predlog nacrtala je Jugoslavija i na ovom sastanku bila izvestilac.

Posle referata i opširne diskusije zaključeno je: da se do decembra 1972. godine izradi prečišćen tekst metode, uzimajući u obzir primedbe i predloge usvojene u diskusiji. Ovaj revidirani tekst će biti dostavljen zemljama članicama na razmatranje i ukoliko ne bude ozbiljnijih primedbi, tekst metode će se poslati tehničkom komitetu ISO/TC 34 na usvajanje.

Sledeća tačka dnevnog reda bila je razmatranje predloga nacrtala metode za određivanje ukupnog alkaliteta pepela.

Ovaj predlog, kao i predlog metode za određivanje alkaliteta u vodi rastvorenog pepela, izradila je Jugoslavija.

Na osnovu primedbi koje su ranije dostavljene, kao i diskusije vođene na ovom zasedanju, zaključeno je da Jugoslavija za sledeće zasedanje uradi nov predlog koji će obuhvatiti obe metode, uzimajući u obzir i ostale primedbe i predloge usvojene u diskusiji. Predlog novog nacrtala treba takođe dostaviti komitetu ISO/TC 34 do 1.XII 1972. godine.

Kao 10. tačka dnevnog reda bilo je razmatranje metode određivanja sumpordioksida (SO₂) ukupnog i slobodnog. Izvestioci: Francuska, Holandija i Čehoslovačka. Dokumenti 168, 169, 170 i 173.

Posle kraće diskusije donet je zaključak da se predlog ove metode uputi sekretarijatu potkomiteta SC/3 i tehničkom komitetu ISO/TC 34 na usvajanje kao zvanične metode ISO.

11. tačka dnevnog reda bila je metoda određivanja sadržaja gvožđa (Fe); izvestilac je bila Čehoslovačka.

Posle diskusije kod ove tačke zaključeno je, da se obave još neka naknadna uporedna ispitivanja metodom na bazi ortofenontrolina (ortho-phenontrolina), pored metode koja kao reaktiv koristi α . — α -dipiridil.

Uporedna ispitivanja obaviće se u Mađarskoj, a rezultati će se dostaviti sekretarijatu radne grupe pre kraja 1973. godine. Na bazi dobijenih rezultata Čehoslovačka će izraditi novi predlog koji će se razmatrati na narednom zasedanju Potkomiteta 3- »Voće i povrće i prerađeni proizvodi«.

12. tačka dnevnog reda bila je razmatranje metode određivanja hlorida, koju je izradila Poljska. U diskusiji je razmotren samo dodati deo predloga koji se odnosi na razmatranje bojnih materija antocijana.

Osnovni deo predloga usvojen je u Parizu 1971. godine kada je odlučeno, da se uz korekciju na osnovu datih primedbi izradi definitivni tekst predloga i pošalje sekretarijatu Potkomiteta SC 3 i tehničkom komitetu ISO/TC 34 na usvajanje.

13. tačka dnevnog reda određivanje benzojeve kiseline — autor i izvestilac metode bila je Francuska. Pošto je ovaj predlog već ranije u više mahova razmatran, zaključeno je, da se na osnovu datih primedbi izradi revidirani predlog i preko odgovarajućih sekretarijata dostavi centralnom sekretarijatu ISO-a na usvajanje kao zvanična internacionalna metoda.

Mađarska delegacija postavila je zahtev, da se na narednom zasedanju razmotri još jedna metoda za brže određivanje benzojeve kiseline uz prisustvo benzojeve kiseline i da se rezultati ovih ispitivanja uz predlog saopšte na sledećem zasedanju.

14. tačka dnevnog reda bila je metoda određivanje sorbinske kiseline, na kojoj je radila Francuska, a i izvestilac je bila Francuska. Posle diskusije metoda je prihvaćena a tekst će se dostaviti sekretarijatu ISO/TC 34 na usvajanje kao zvanična metoda.

15. tačka dnevnog reda bila je metoda određivanja olova, izvestilac je bila Čehoslovačka.

Posle opširne diskusije, zaključeno je, da se na osnovu primedbi izradi novi predlog na bazi dokumenata 174, 175 i 176 i da se ovaj predlog razmotri na sledećem zasedanju, pa ukoliko ne bude naknadnih primedaba, pošalje na usvajanje sekretarijatu ISO/TC 34.

16. Određivanje esencijalnog ulja u citrus plodovima, prihvaćeno je na zasedanju s tim, što će se učiniti izvesne izmene, izvestilac Francuska.

17. Određivanje rastvorljivih materija piknometrijski i refraktometrijski.

Metoda za određivanje suve materije refraktometrijski prihvaćena je sa izvesnim manjim izmenama. Metoda određivanja suve materije piknometrijski, treba da se koriguje na osnovu primedbi i da se nova verzija dostavi sekretarijatu radne grupe 3 do 30. 09. 1973. godine i biće razmotrena na narednom zasedanju.

U okviru ovog zasedanja kao posebna tačka dnevnog reda bilo je i razmatranje mogućnosti i potreba povezivanja ove radne grupe sa drugim internacionalnim organizacijama koje se bave standardizacijom metoda za ispitivanje voća i povrća i njihovih prerađenih proizvoda. Posebno su istaknute organizacije Codex Alimentarius AOAC, IUPAC i internacionalna organizacija za vino OIV.

Na zasedanju Potkomiteta ISO/TC 34/SC 3 bilo je reči i o nacrtu uzimanja uzoraka prerađenog voća i povrća na kome je radila Jugoslavija.

Ovaj nacrt nije mogao biti završen, pa je jugoslovenskoj delegaciji stavljeno u zadatak da nakon konsultacije u svojoj zemlji odgovori internacionalnoj organizaciji ISO pozitivno ili negativno do kraja 1972. godine.

Mađarska delegacija prihvatila je da ovu metodu uradi u zajednici sa Jugoslavijom, s obzirom na blizinu. Ukoliko se Jugoslavija ne prihvati da radi dalje na ovoj metodi, mađarska delegacija uzima na sebe obavezu da metodu izradi sama.

Na zasedanju Potkomiteta su postavljeni naredni zadaci i to: Da se izradi predlog standarda metoda za određivanje šećera po Lein-Ejnonu rutinska metoda, pored metode po Bertranu i Luf Šorlu. Ovaj dokument prihvatila je da izradi Engleska.

Na predlog Portugalije usvojeno je, da se pristupi izradi predloga standarda metoda za određivanje kiseline: vinske, limunske, jabučne i mlečne. Predlog standarda treba da obuhvati pored volumetrijskog i određivanje pomoću gasne hromatografije. Ovaj predlog prihvatila je da izradi Engleska do kraja 1973. godine.

Dogovoreno je da se sledeći sastanak potkomiteta SC 3 održi u maju 1974. godine u Poljskoj.

Na ovim zasedanjima radnih tela Tehničkog komiteta ISO/TC 34 — »Poljoprivredni prehrambeni proizvodi«, odnosno potkomiteta SC 3 i radne grupe 3 prisustvovala su delegacije sledećih zemalja: Bugarske, Čehoslovačke, Francuske, Mađarske, Indije, Holandije, Poljske, Portugalije, Rumunije, Jugoslavije, Kanade, Vel. Britanije, Internacionalne organizacije OIV.

Zasedanje je održano u vremenu od 18. do 21. 09 u Budimpešti u hotelu Gellertter 1 Budimpešta, Mađarska.

U nastavku zasedanja održano je i deseto plenarno zasedanje komiteta ISO/TC 34 — »Poljoprivredni i prehrambeni proizvodi«, 22. 09. 1972. godine u Budimpešti, Mađarska. Posle otvaranja plenarnog zasedanja od strane Sekretarijata ISO/TC 34 koji drži Mađarska, za predsedavajućeg je izabran profesor Dr J. Holo (Hollo) predstavnik Internacionalne organizacije JUPAC.

Nakon usvajanja dnevnog reda prešlo se na podnošenje izveštaja Sekretarijata o proteklom radu od zadnjeg zasedanja, dokument 34 N 683.

Izvestioci po ovoj tački dnevnog reda bile su radne grupe:

- a) 34/GT 2 — Analiza
- b) SC 2 — Zrna i plodovi uljarica
- c) SC 3 — Voće i povrće i prerađeni proizvodi
- d) SC 7 — Začini
- e) SC 8 — Stimulansi

Izvestioci po ovoj tački dnevnog reda bile su radne grupe koje su radile odvojeno do desetog zasedanja.

- a) 34/GT 1 — Uzimanje uzoraka
- b) 34/GT 3 — Određivanje sirove celuloze
- c) SC 1 — Sredstva za reprodukciju
- d) SC 4 — Žitarice i mahunjače
- e) SC 5 — Mleko i mlečni proizvodi
- f) SC 6 — Meso i proizvodi od mesa.

Deveta tačka dnevnog reda bio je izveštaj redakcije Komiteta ISO/TC 34. »Standardizacija proizvoda namenjenih ishrani životinja«.

Diskusija po izveštaju sekretarijata ISO/TC 34 i njegovih potkomiteta i naredni program rada.

Korišćenje ISO metoda uzimanja uzoraka u dokumentima komisije Codex Alimentarius.

Razno.

Vreme i mesto sledećeg zasedanja.

Usvajanje rezolucija.

Zatvaranje zasedanja.

Dogovoreno je da se doneti zaključci sa ovog zasedanja naknadno dostave, a da se sledeće plenarno zasedanje održi u Holandiji 1974. godine.

Na plenarnom zasedanju Tehničkog komiteta ISO/TC 34, prisustvovala su delegacije: Bugarske, Čehoslovačke, Francuske, Mađarske, Indije, Holandije, Poljske, Portugalije, Rumunije, Kanade, Velike Britanije, SSSR, Jugoslavije, AOAC (Kanada) ICC, FAO, FAO/CAC, JUPAC.

Anica Ratković, dipl. ing.

Jugoslovenski zavod za standardizaciju
Beograd

Dr Gordana Niketić

Poljoprivredni fakultet, Zemun

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA
IZ OBLASTI TEKSTILNE INDUSTRIJE**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 31. mart 1973. g.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda:

Predlog br. 10411	Radna zaštitna odeća u zdravstvu. Odeća za zdravstvene radnike. Muški mantil. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.701
Predlog br. 10412	— Operacioni mantil. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.703
Predlog br. 10413	— Muška bluza. Veličine i kvalitet izrade.	JUS F.G1.704
Predlog br. 10414	— Muške pantalone. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.705
Predlog br. 10415	— Muška košulja. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.706
Predlog br. 10416	— Muška kapa. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.707
Predlog br. 10417	— Pelerina. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.708
Predlog br. 10418	— Ženski mantil. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.731
Predlog br. 10419	— Ženska bluza. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.733
Predlog br. 10420	— Ženska košulja-košuljica. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.734
Predlog br. 10421	— Ženska suknja. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.735
Predlog br. 10422	— Ženska haljina. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.736
Predlog br. 10423	— Ženski komplet (bluza, suknja). Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.737
Predlog br. 10424	— Ženska kecelja. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.738
Predlog br. 10425	— Ženska kapa. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.739
Predlog br. 10426	— Radna zaštitna odeća u zdravstvu. Odeća za tehničko pomoćne radnike u zdravstvu. Radno odelo. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.751
Predlog br. 10427	— Ženska marama. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.752
Predlog br. 10428	— Kecejla. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.753
Predlog br. 10429	— Radna zaštitna odeća u zdravstvu. Odeća za bolesnike. Muška pidžama. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.761
Predlog br. 10430	— Ženska pidžama. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.762
Predlog br. 10431	— Dečija pidžama. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.763
Predlog br. 10432	— Ženska spavaćica. Veličine i kvalitet izrade ..	JUS F.G1.764
Predlog br. 10433	— Dečija ženska spavaćica. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.765
Predlog br. 10434	— Ogrtač. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.766
Predlog br. 10435	— Dečiji ogrtač. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.767
Predlog br. 10436	— Dečija štramplica. Veličine i kvalitet izrade	JUS F.G1.768

Predlozi su izrađeni u saradnji sa proizvođačima radne zaštitne odeće i Republičkim i Pokrajinskim zajednicama zdravstvenih radnih organizacija.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu dobile tekst ovih predloga standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, 11 000 Beograd, Cara Uroša 54, tel. 634-322, sa zahtevom da im se predlozi (neki ili svi) dostave radi stavljanja eventualnih primedbi, izmena ili dopuna.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDARDA
IZ OBLASTI POMOĆNIH SREDSTAVA ZA GUMU**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: mart 1973. god.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti pomoćnih sredstava za gumu:

Predlog br. 10437	— Pomoćna sredstva za gumu. Čađ za gumarsku industriju	JUS H.M3.111
Predlog br. 10438	— Pomoćna sredstva za gumu. Određivanje pH vrednosti čađi	JUS H.M8.117
Predlog br. 10439	— Pomoćna sredstva za gumu. Određivanje finih čestica (prašine) u čađi u obliku zrna	JUS H.M8.118
Predlog br. 10440	— Pomoćna sredstva za gumu. Ispitivanje čađi u prirodnom kaučuku	JUS H.M8.119

Nacrte predloga standarda je pripremila »NIA« tvornica petrohemijskih proizvoda — Kutina. Nacrte su pripremljeni na osnovu ISO dokumentacije i ASTM standarda i usvojeni da se kao predlozi standard aobjave na javnu diskusiju.

Predlozi su posebno umnoženi i dostavljeni na mišljenje i stavljanje primedbi zainteresovanim preduzećima i ustanovama.

Interesenti koji nisu dobili navedene predloge mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933) sa zahtevom da im se tekstovi predloga standarda naknadno dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI HEMIJSKIH ISPITIVANJA ČELIKA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. mart 1973.

Stavljaju se na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

- Predlog br. 10441** Metode ispitivanja hemijskog sastava gvožđa i čelika. Gravimetrijsko određivanje kobalta **JUS C.A1.073**
Predlog br. 10442 Metode ispitivanja hemijskog sastava gvožđa i čelika. Fotometrijsko određivanje kobalta **JUS C.A1.074**
Predlog br. 10443 Metode ispitivanja hemijskog sastava gvožđa i čelika. Fotometrijsko određivanje niobiuma **JUS C.A1.076**

Inicijator za donošenje ovih standarda bila je komisija za hemijska ispitivanja gvožđa i čelika, a predlagač odnosno autor ing. Tomislava Markušić iz Metalurškog instituta — Sisak.

Interesenti koji nisu dobili gore navedene predloge standarda mogu ih dobiti od Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju (Beograd, poštanski fah 933), na svoj zahtev.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI BAKRA I BAKARNIH LEGURA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. mart 1973.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju 3 predloga standarda iz oblasti bakra i to:

- Predlog br. 10444** Bakar i bakarne legure. Ispitivanje krtosti visokoprovodnog bakra pod dejstvom vodonika **JUS C.A2.022**
Predlog br. 10445 Katodni bakar **JUS C.D1.003**
Predlog br. 10446 Bez kiseonički bakar **JUS C.D1.008**

Gornje predloge pripremila je stručna komisija obrazovana od predstavnika proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova.

Predlozi su posebno odštampani i dostavljeni zainteresovanim stručnim licima. Međutim, ukoliko ima interesenata koji nisu dobili tekstove predloga, oni se mogu obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54), sa zahtevom da im se primerci naknadno dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI ALUMINIJUMA I ALUMINIJUMSKIH LEGURA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. mart 1973.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju 5 predloga standarda iz oblasti aluminijuma i aluminijumskih legura i to:

- Predlog br. 10447** Aluminijumska žica za izvlačenje, za nadzemne vodove **JUS N.C1.300**
Predlog br. 10448 E-ALMgl žica za izvlačenje, za nadzemne vodove **JUS N.C1.500**
Predlog br. 10449 Tvrdno vučena E-ALMgl okrugla žica za elektrotehničke svrhe **JUS N.C1.501**
Predlog br. 10450 E-ALMgl užad za nadzemne vodove **JUS N.C1.502**
Predlog br. 10451 E-ALMgl-čelična užad za nadzemne vodove .. **JUS N.C1.502**

Gornje predloge pripremila je stručna komisija obrazovana od predstavnika proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova. Predlozi su posebno odštampani i dostavljeni zainteresovanim.

Međutim, ukoliko još ima interesenata koji nisu dobili tekstove predloga, oni se mogu obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. pregr. 933) sa zahtevom da im se pojedini predlozi naknadno dostave.

DOPUNA

U jugoslovenskom standardu JUS D.D5.022 — Proizvodi drvne industrije, PLOČE MOZAIK-PARKETA, HRASTA, objavljenom u Službenom listu SFRJ br. 51/1971. izvršene su sledeće dopune:

Tačka 2 — Razvrstavanje na klase i dozvoljene greške, dopunjuje se i glasi:

»Hrastove ploče mozaik parketa prema kvalitetu razvrstavaju se u sledeće klase: I, II, III i III-b klasa«

Posle tačke 2.3 dodaje se nova tačka:

»2.4 III-b klasa

U ovoj klasi dozvoljava se na licu zdrava beljika, dok ostala svojstva moraju odgovarati bar za kvalitet II klase.«

Umoljavaju se svi imaoći ovih standarda da u svojim standardima izvrše navedene dopune.

Iz Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju

MEĐUNARODNA STANDARDIZACIJA

PRIMLJENA DOKUMENTACIJA

Ovaj predlog sadrži predloge međunarodnih standarda, usvojene standarde i drugu važniju dokumentaciju koju je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

Preporučuje se zainteresovanim da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, ili putem izrade kopija, a po posebnom traženju, uz obavezu plaćanja troškova reprodukcija.

ISO/TC 1 — Navoji

Predlozi međunarodnih standarda:

- br. 2901 — »Metrički ISO-trapezni navoj. Osnovni profil i maksimalni profil materijala« (rok za primedbe 1. I 1973).
- br. 2902 — »Metrički ISO-trapezni navoj. Opšti izgled« (rok za primedbe 1. I 1973),
- br. 2903 — »Metrički ISO-trapezni navoj. Tolerancije« (rok za primedbe 1. I 1973),
- br. 2904 — »Metrički ISO-trapezni navoj. Nazivne mere« (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 2 — Vijci, navrtke i pribor.

Međunarodni standardi:

- br. 2358 — »Šestostrane samokočeće navrtke od čelika. Dimenzije. Metrička serija«,
- br. 2359 — »Šestostrane samokočeće navrtke od čelika. Dimenzije. Serija u inčima«.

ISO/TC 5 — Metalne cevi i fitinzi

Predlozi međunarodnih standarda:

- br. 2852 — »Metalne cevi i fitinzi. Pravi nastavak sa koničnim stranama i spojke za prehrambenu industriju« (rok za primedbe 1. I 1973),
- br. 2853 — »Metalne cevi i fitinzi. Spojke sa trapeznim navojem za prehrambenu industriju« (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 18 — Cink i cinkove legure

Međunarodni standard:

- br. 2576 — »Hemijska analiza cinka i cinkovih legura. Polarografsko određivanje sadržaja olova i kadmijuma u legurama cinka sa bakrom«.

ISO/TC 25 — Liveno gvožđe

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 2892 — »Austenitsko liveno gvožđe«, (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 29 — Sitan alat

Međunarodni standardi:

- br. 2324 — »Čeona vretenasta glodala sa koničnom drškom 7/24, normalna i duga«,
- br. 2421 — »Tocila za unutrašnje brušenje, cilindrično. Označavanje. Dimenzije. Tolerancije«,
- br. 2422 — »Tocila za unutrašnje brušenje, konično zarubljena. Označavanje. Dimenzije. Tolerancije«.

Predlozi međunarodnih standarda:

- br. 2924 — »Kružne testere, iz jednog dela i sa segmentima za sečenje metala na hladno. Prečnici 224 do 2240 mm« (rok za primedbe 15. I 1973),
- br. 2935 — »Kružne testere za drvo. Dimenzije« (rok za primedbe 1. I 1973),
- br. 2940 — »Glodala sa umetničkim zubima sa unutrašnjim konusom 7/24« (rok za primedbe 15. I 1973).

ISO/TC 34 — Poljoprivredni prehrambeni proizvodi

Međunarodni standard:

- br. 2259 — »Lonci za gajenje i rasađivanje od treseta i drugog materijala biljnog porekla. Uzimanje uzoraka«,

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 2911 — »Zaslađeno kondenzovano mleko. Određivanje sadržaja saharoze polarometrijskom metodom« (rok za primedbe 1. I 1973),

Predlog za izmenu 2 preporuke ISO/R 966 — 1969 — »Seme. Uzimanje uzoraka i metode ispitivanja« (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 35 — Boje i lakovi

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 2893 — »Opšte metode za ispitivanje pigmenata. Upoređenje lakoće disperzije dva slična pigmenata. Metoda oscilatornih kretanja«. (rok za primedbe 1. I 1972)

ISO/TC 38 — Tekstil

Međunarodni standard:

- br. 2424 — »Tekstilni podni pokrivači. Klasifikacija i terminologija«.
br. 2551 — »Tekstilni podni pokrivači mašinske izrade. Određivanje promene dimenzija u zavisnosti od različitih uslova vlažnosti«.

ISO/TC 39 — Mašine alatke.

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 2934 — »Modularne jedinice za mašine alatke. Bočna postolja za stubove« (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 43 — Akustika

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 2880 — »Akustika. Određivanje zvučne skale koju emituju mali izvori buke u sobama sa odjekom. Deo I: Izvori zvuka širokog opsega« (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 44 — Varenje

Međunarodni standard:

- br. 2503 — »Varenje. Regulatori za boce za gasno zavarivanje, rezanje i srodne postupke«.

ISO/TC 45 — Elastomeri i proizvodi na bazi elastomera.

Međunarodni standard:

- br. 815 — »Određivanje trajne deformacije vulkanizovane gume pri konstantnoj deformaciji na normalnim povišenim temperaturama«. Zamenjuje ISO/R 815 — 1968,
br. 2286 — »Tkanine sa oblogom od gume ili plastičnih masa. Određivanje karakteristika namotaja«,
br. 2439 — »Meki materijali sa ćelijama. Određivanje tvrdoće metodom utiskivanja«,

Izmena 1 preporuke ISO/R 812 — 1968 — »Metoda ispitivanja temperaturne granice krtosti vulkanizovane gume«.

Predlozi međunarodnih standarda:

- br. 2856 — »Elastomeri. Dinamičko ispitivanje« (rok za primedbe 1. I 1973),
br. 2878 — »Antistatički i provodljivi proizvodi od gume. Određivanje električnog otpora« (rok za primedbe 1. I 1973),
br. 2883 — »Antistatički i provodljivi proizvodi od gume. Električni otpor« (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 46 — Dokumentacija

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 833 — »Dokumentacija. Međunarodna lista skraćenica reči u naslovima periodičnih publikacija« (revizija, rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 47 — Hemija

Predlozi međunarodnih standarda:

- br. 2866 — »Sumpor, tehnički. Određivanje ukupnog sadržaja ugljenika. Titrimetrijska metoda« (rok za primedbe 1. I 1973),
br. 2899 — »Sumporna kiselina i oleum, tehnički. Određivanje sadržaja amonijačnog azota. Spektrofotometrijska metoda« (rok za primedbe 1. I 1973),
br. 2925 — »Aluminijumfluorid, tehnički. Pripremanje i čuvanje uzoraka za ispitivanje« (rok za primedbe 1. I 1973),
br. 2926 — »Aluminijumoksid za proizvodnju aluminijuma. Granulometrijska analiza. Metoda sejanjem« (rok za primedbe 1. I 1973),
br. 2927 — »Aluminijumoksid za proizvodnju aluminijuma. Uzimanje uzoraka« (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 59 — Zgradarstvo

Međunarodni standard:

- br. 2445 — »Zglobovi i nastavci u građevinama (konstrukcijama). Osnovni principi koncepcije«.

ISO/TC 61 — Plastične mase

Međunarodni standardi:

- br. 178 — »Plastične mase. Određivanje savojnih svojstava krutih plastičnih masa«, zamenjuje ISO/R 178 — 1961,
br. 1872 — »Polietilen termoplastični materijali. Označavanje«,
br. 1922 — »Tvrde plastične mase sa ćelijama. Određivanje čvrstoće smicanjem«,
br. 1923 — »Tvrde plastične mase sa ćelijama. Merenje linearnih dimenzija«,
br. 1926 — »Tvrde plastične mase sa ćelijama. Određivanje zateznih svojstava«,
br. 2078 — »Tekstilna staklena vlakna. Označavanje«,
br. 2113 — »Tkanina na bazi staklenih vlakana. Osnove specifikacije«,
Predlozi međunarodnih standarda:
br. 2112 — »Plastične mase. Aminoplastični materijali za oblikovanje. Osnove specifikacije« (rok za primedbe 1. I 1973),
br. 2896 — »Tvrde plastične mase sa ćelijama. Određivanje upijanja vode« (rok za primedbe 1. I 1973),

- br. 2897 — »Plastične mase. Označavanje polistirena otpornog na udar« (rok za primedbe 1. I 1973),
br. 2898 — »Plastične mase. Označavanje plastificiranih proizvoda homopolimera i kopolimera vinilhlorida« (rok za primedbe 1. I 1973).

Predlog za dopunu 3 preporuke ISO/R 194—1969: »Spisak ekvivalentnih termina za plastične mase«.

Predlog za izmenu 1 preporuke ISO/R 800—1968: »Plastične mase. Osnova za specifikaciju fenolnih materijala za oblikovanje«.

ISO/TC 67 — Materijal i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa

Međunarodni standard:

- br. 2290 — »Pribor za rotaciono bušenje. Gornji i donji priključci«.

ISO/TC 70 — Motori sa unutrašnjim sagorevanjem

Međunarodni standardi:

- br. 1204 — »Klipni motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Označavanje smeru okretanja«,
br. 1205 — »Klipni motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Označavanje cilindara«,
br. 2261 — »Klipni motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Raspored ručnih komandi. Smer rukovanja«,
br. 2276 — »Klipni motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Definicije desnog i levog motora sa cilindrima u jednom bloku«.

ISO/TC 72 — Tekstilne mašine i pomoćni uređaji

Međunarodni standardi:

- br. 95 — »Povratni prstenovi za predilice sa prstenovima i mašine za udvajanje pređe, sa C i EL trkačem. Glavne dimenzije, zamenjuje ISO/R 95 — 1959,
br. 96 — »Nepovratni prstenovi sa predilice sa prstenovima, i mašine za udvajanje pređe, sa C i EL trkačem. Glavne dimenzije«. Zamenjuje ISO/R 96 — 1959.

ISO/TC 79 — Laki metali i njihove legure

Međunarodni standardi:

- br. 2298 — »Aluminijum i njegove legure. Određivanje sadržaja hroma. Spektrofotometrijska metoda sa difenilkarbazidom«,
br. 2353 — »Magnezijum i njegove legure. Određivanje sadržaja mangana u legurama magnezijuma koje sadrže cirkonijum, retke zemlje, torijum i srebro. Fotometrijska metoda pomoću periodata«,
br. 2354 — »Magnezijum i njegove legure. Određivanje sadržaja nerastvornog cikronijuma. Fotometrijska metoda pomoću alizarinsulfonata«,

- br. 2355 — »Hemijska analiza magnezijuma i njegovih legura. Određivanje retkih zemalja. Gravimetrijska metoda«,

br. 2376 — »Anodizacija aluminijuma i njegovih legura. Kontrola elektroizolacije merenjem pada potencijala«.

br. 2379 — »Odlivci livevi u pesku od aluminijumskih legura. Referentna epruveta«.

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 2932 — »Obrada površina metala. Anodizacija aluminijuma i njegovih legura. Kontrola prijanjanja merenjem gubitka mase posle potapanja u kiseli rastvor« (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 87 — Pluta

Međunarodni standardi:

- br. 2187 — »Pluta. Ekspandirani aglomerat čiste plute. Određivanje zapreminske mase«,
br. 2191 — »Pluta. Ekspandirani aglomerat čiste plute. Deformacija pod stalnim pritiskom«,
br. 2219 — »Pluta. Ekspandirani aglomerat čist, termički. Karakteristike. Uzimanje uzoraka i ambalaža«,
br. 2385 — »Pluta u pločama, sirova pluta, kompaktna pluta, ležeća pluta, škart i otpadak. Uzimanje uzoraka«,
br. 2386 — »Pluta u pločama, sirova pluta, kompaktna pluta, leteća, pluta, škart i otpadak. Određivanje vlage«,

ISO/TC 89 — Ploče vlaknatice

Međunarodni standardi:

- br. 766 — »Ploče vlaknatice. Određivanje dimenzija epruveta«, zamenjuje ISO/R 766 — 1968,
br. 768 — »Ploče vlaknatice. Određivanje savojne čvrstoće«, zamenjuje ISO/R 768 — 1968.
br. 769 — »Ploče vlaknatice. Tvrde i polutvrde ploče. Određivanje upijanja vode i debljinskog bubrenja posle potapanja u vodu«, zamenjuje ISO/R 769 — 1968.

ISO/TC 91 — Površinski aktivna sredstva

Predlog za dopunu 2 preporuke ISO/R 862 — 1968 — »Površinski aktivna sredstva. Terminološki rečnik«. (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 95 — Kancelarijske mašine

Međunarodni standardi:

- br. 2257 — »Kancelarijske mašine i mašine za štampanje koje se primenjuju u tehnici obrade informacija. Širina traka za pisaće mašine od tekstila, na kalemovima«,

br. 2258 — »Minimalne oznake za stavljanje na kutijama traka za pišalice mašine«.

ISO/TC 97 — Računske mašine i obrada informacija

Preporuke ISO:

br. 1538 — »Programski jezik Algol«,
br. 1539 — »Programski jezik Fortran«,
br. 1989 — »Programski jezik Kobol«,
Međunarodni standard:

br. 2033 — »Kodiranje skupa znakova za magnetsko i optičko raspoznavanje«.

ISO/TC 99 — Polupreradevine od drveta

Međunarodni standard:

br. 2457 — »Klasifikacija daščica za parket od masivne bukve«.

ISO/TC 100 — Lanci i lančići za prenos snage i konvejjere

Međunarodni standard:

br. 1275 — »Valjčasti lanci sa dugim člancima i odgovarajući lančanići za transmisiju i konvejjere«.

ISO/TC 101 — Transporteri i elevatori

Međunarodni standardi:

br. 2326 — »Transporteri i elevatori za proizvode u rasutom stanju. Pneumatici«,

br. 2327 — »Mašine sa pneumatskim transportom, materijala u rasutom stanju. Cevovodi«,

br. 2381 — »Transporteri i elevatori za pojedinačne terete. Konvejjeri na zemlji za povlačenje vagoneta (lanci i potiskivači ispod zemlje). Propisi sigurnosti«,

br. 2387 — »Transporteri i elevatori za proizvode u rasutom stanju. Pokretni transporteri. Propisi sigurnosti«,

br. 2388 — »Transporteri i elevatori za pojedinačne terete. Prenosivi transporteri sa platnenom, gumenom ili plastičnom trakom itd. Propisi sigurnosti«,

br. 2389 — »Transporteri i elevatori za materijale u rasutom stanju. Komandna i kontrolna tabla. Propisi sigurnosti«,

br. 2390 — »Transporteri i elevatori za materijale u rasutom stanju. Transporteri sa metalnom paletom. Propisi sigurnosti«,

br. 2391 — »Transporteri i elevatori za materijale u rasutom stanju. Skraperi i transporteri za zahvatanje mase. Propisi sigurnosti«,

br. 2392 — »Transporteri i elevatori za materijale u rasutom stanju. Hidraulični transporteri. Propisi sigurnosti«.

ISO/TC 104 — Konteneri za transport robe

Predlog međunarodnog standarda:

br. 790 — »Obeležavanje kontenera serije 1«, revizija ISO/R 790—1968,

ISO/TC 106 — Materijal i proizvodi za zubarstvo

Međunarodni standardi:

br. 1942 — »Terminološki rečnik za zubarstvo. Lista 1. Osnovni nazivi«,

br. 2157 — »Bušilice i turpije za zubarstvo. Naznačene dimenzije i označavanje radnog dela«.

ISO/TC 107 — Metalne i druge neorganske prevlake

Međunarodni standardi:

br. 2177 — »Metalne prevlake. Merenje debljine. Kulometarska merenja anodnim rastvaranjem«,

br. 2178 — »Prevlake od nemagnetičnih metala i staklastih ili porculanskih emajla na magnetičnom metalu. Merenje debljine prevlake. Magnetska metoda«,

br. 2179 — »Elektrolitičke prevlake legure kalaj-nikl«,

br. 2360 — »Neprovodljive prevlake na nemagnetičnom metalu. Merenje debljine prevlake. Metoda Fukoovih struja«,

br. 2361 — »Elektrolitičke prevlake nikla na osnovnom metalu magnetskom i nemagnetskom. Merenje debljine. Magnetska metoda«,

Predlog međunarodnog standarda:

br. 2819 — Metalne prevlake na metalnoj osnovi. Pregled metoda za ispitivanje prijanjanja. Deo I. (rok za primedbe 1. I 1973).

ISO/TC 108 — Mehanički udari i vibracije

Međunarodni standard:

br. 2017 — »Vibracije i udari. Izolatori. Karakteristike za mehaničku izolaciju. (Uputstvo za izbor i primenu elastičnih uređaja)«.

ISO/TC 110 — Vozila unutrašnjeg transporta

Međunarodni standardi

br. 2175 — »Točkovi za vozila unutrašnjeg saobraćaja. Mere i nazivna moć nošenja«,

br. 2184 — »Točkići za unutrašnji transport. Mere pločica za pričvršćivanje točkića. Deo I: pravougaone pločice sa 4 rupe za pričvršćivanje«.

ISO/TC 111 — Lanci za dizanje, njihove spojke i pribor

Međunarodni standard:

br. 2141 — »Kuke za dizalice. Opšte karakteristike« Dopuna 1 preporuke ISO/R 1835—1971. — »Lanci za dizalice sa kratkim člancima. Članci klase 40, nekalibrirani za lančane omče itd.«,

Dopuna 1 preporuke ISO/R 1836—1971. — »Lanci za dizalice sa kratkim člancima. Članci klase 40, kalibrirani za vitlove i druge uređaje za dizanje«.

ISO/TC 114 — Časovničarstvo

Međunarodni standard:

br. 2281 — »Vodonepropustljivi časovnici. Deo I: Vodonepropustljivi ručni časovnici«.

ISO/TC 118 — Kompresori, pneumatski alati i mašine

Međunarodni standard

br. 2151 — »Merenje buke od grupe motor-kompresor u vazduhu van radne prostorije uređaja«.

ISO/TC 120 — Koža

Međunarodni standardi

br. 2418 — »Gotova koža. Uzorci za laboratorijska ispitivanja. Mesto uzimanja uzoraka i označavanje«.

br. 2420 — »Gotova koža. Određivanje prividne gustoće (za zapreminske gustoće)«.

ISO/TC 122 — Ambalaža

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 2874 — »Ambalaža. Transportna ambalaža sastavljena i napunjena. Deo IX: Ispitivanje na vertikalni pritisak pomoću uređaja za sabijanje« (rok za primedbe 1. I 1973),

br. 2875 — »Ambalaža. Transportna ambalaža sastavljena i napunjena. Deo X: Ispitivanje okišnjavanjem« (rok za primedbe 1. I 1973)

IEC/TC2 Rotacione mašine

Prva dopuna IEC publikacije 34—4 (1967).

Preporuke za električne rotacione mašine izuzimajući mašine za električnu vuču. Deo četvrti: Metodi za određivanje veličina sinhronih mašina ogledima. Metode bez dokaza za određivanje veličina sinhronih mašina. Cena 79,50 šv. fr.

Prva dopuna IEC publikacije 136—2A (1967).

Mere četkica i držača četkica za električne mašine. Deo drugi: Dopunske mere za četkice-spajanje. Elementi držača četkica. Cena: 9 šv. fr.

IEC/TC Radiokomunikacije

IEC publikacija 244—3B: Drugi dodatak publikaciji 244—3 (1972) — Metode merenja za radio-predajnike. Deo 3: Kosna i parazitna modulacija. Parazitna modulacija. Prvo izdanje, 1972. god. Cena 30 šv. fr.

IEC/TC 18 Brodske električne instalacije

IEC publikacija 363: Procena struje kratkog spoja sa posebnim osvrtom na nazivnu prekidnu moć prekidača u brodskim električnim instalacijama. Prvo izdanje, 1972. Cena 52,50 šv.fr. Dopuna IEC publikacije 92: Brodske električne instalacije u pogledu upravljanja i instrumentacije. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 15. april 1973.

IEC/TC 27 Električno grejanje

IEC publikacija 397 (prvo izdanje, 1972): Metodi ispitivanja peći sa neprekidnim punjenjem sa metalnim otporima. Cena: 25 šv. fr.

IEC/TC 48 Elektromehanički sastavni delovi

Izmena br. 2 publikacije 149—1: Podnožja i pomoćni pribor za elektronske utikačke naprave. Deo 1: Opšti zahtevi i metode ispitivanja. Cena 3 šv. fr.

IEC publikacija 390: Mere krajeva osovina sastavnih elektronskih delova, za ručnu komandu. Prvo izdanje, 1972. Cena 25 šv. fr.

IEC/TC 60 Registriranje

IEC publikacija 98A: Prvi dodatak publikaciji 98 (1964): Presovane gramofonske ploče i uređaji za reprodukciju zvuka. Metode merenja karakteristika ploča. Izdanje 1972. god. Cena 31,50 šv. fr.

KALENDAR ZASEDANJA

Kalendar zasedanja tehničkih komiteta, potkomiteta i drugih organa međunarodnih organizacija: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

U ovoj rubrici objavljujemo nova sazvana i planirana zasedanja, prema informacijama iz Biltena ISO i Biltena IEC koja u prethodnim biltenima »Standardizacija« nisu objavljena.

Planirana zasedanja označena su znakom*. Datumi i mesta ovih zasedanja biće naknadno definitivno određeni.

Zainteresovana preduzeća, organizacije i ustanove, koji žele da na svoj teret pošalju svoje stručnjake na neko od ovih zasedanja treba da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd), Cara Uroša br. 54 radi dobijanja potrebnih objašnjenja i uputstva.

Za učešće na zasedanju ISO i IEC potrebno je pismeno ovlašćenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, pošto je JZS u tim organizacijama učlanjen u ime naše zemlje.

ISO**Decembar**

1	Italija	ISO/TC 67/SC 5	Materijal i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa / Obloge i cevi za bušenje
12—13	Pariz	ISO/TC 22/SC 6	Automobili /Težine i dimenzije
13—15	Brisel	ISO/TC 17/SC 5	Čelik /Uzimanje uzoraka i opšti tehnički uslovi isporuke
14—15	Pariz	ISO/TC 22/SC 18	Automobili /Unutrašnja oprema

14—15	London	ISO/TC 144/SC 4	Sistem za difuziju vazduha /Ispitivanja i prikazivanje karakteristika za akustiku.
	London	*ISO/TC 10/SC 8	Crteži (Opšti principi) /Crteži u građevinarstvu
	London	*ISO/TC 44/SC 2	Varenje /Proračun zavarenih sklopova
	London	*ISO/TC 94/SC 3	Lična zaštitna sredstva. Zaštitna odeća i oprema/Zaštitne čizme i cipele.
1973			
januar			
15—16	Sheveningen	*ISO/TC 43/SC 1	Akustika /Buka
17	Shevinengen	*ISO/TC 43	Akustika
Februar			
	Moskva	*ISO/TC 10/SC 4	Crteži (opšti principi) /Šematsko prikazivanje u oblasti kinematike
	Cirih	*ISO/TC 10/SC 5	Crteži (opšti principi) /Kotiranje i tolerancije
Mart			
	Nemačka	*ISO/TC 22/SC 10	Automobili /Postupci ispitivanja udarom
	London	*ISO/TC 22/SC 11	Automobili /Sigurnosno staklo
	Nemačka	*ISO/TC 22/SC 12	Automobili /Usporači
	Nemačka	*ISO/TC 22/SC 16	Automobili /Zaštita od požara
		*ISO/TC 104/SC 1	Konteneri za transport robe /Dimenzije, tehnički uslovi i ispitivanje. Konteneri za opštu upotrebu, serije 1 i 2
I KVARTAL			
	Ženeva	*ISO/TC 73 *DEVPRO	Pitanja široke potrošnje Stalno koordinaciono telo za unapređenje standardizacije u zemljama u razvoju
April			
11—13	London	*ISO/TC 57/SC 2	Metrologija i karakteristike površina /Metode i sredstva za graduisanje i proveru instrumenata i uređaja. Uzorci za upoređenje rapavosti.
16—19	Ženeva	ISO/TC 97/SC 3	Računske mašine i obrada informacija/ Raspoznavanje znakova
April/Maj			
		*ISO/TC 20/SC 1	Aero- i kosmonautika/ Električne instalacije za letilice
Maj			
20—25	Detroit	*ISO/TC 22	Automobili
28—29	Švajcarska	*ISO/TC 95/SC 6	Kancelarijske mašine /Mašine za obradu pošte i druge specijalne mašine
	Nemačka	*ISO/TC 22/SC 19	Automobili /Točkovi
Juni			
4—8	Pariz	*ISO/TC 97/SC 18	Računske mašine i obrada informacija /Međusobni spojevi opreme.
25	Kiruna	*ISO/TC 102/SC 1	Železne rude / Uzimanje uzoraka
II KVARTAL			
		*ISO/TC 4/SC 5	Kotrljajni ležaji /Igličasti ležaji
		*ISO/TC 4/SC 6	Kotrljajni ležaji /Ležaji sa loptastim omotačem i širokim unutrašnjim prstenom
		*ISO/TC 4/SC 8	Kotrljajni ležaji/ Moć nošenja i vek
	Italija	*ISO/TC 26/SC 1	Bakar i bakarne legure /Metode hemijske analize
		*ISO/TC 107/SC 6	Metalne i druge neorganske prevlake /Staklasti i porculanski emajli
Septembar			
4—7	Vašington	*ISO/TC 127	Mašine za zemljane radove
5—7	Vašington	*ISO	Savet
5—7	Vašington	*ISO/TC 68	Standardizacija u oblasti bankarstva
5—7	Vašington	*ISO/TC 146	Čistoća vazduha
10—13	Vašington	*ISO/TC 147	Čistoća vode
10—14	Vašington	*ISO/TC 17	Čelik
10—14	Vašington	*ISO	Generalna skupština
10—14	Vašington	*ISO/TC 2	Vijci, navrtke i pribor
12—14	Vašington	*ISO/TC 12	Veličine, jedinice, simboli i faktori i tablice za preračunavanje
Oktobar			
1—5	Otava	*ISO/TC 102/SC 2	Železne rude /Hemijske analize

Novembar

- *ISP/TC 86/SC 5 Rashladni uređaji/ Konstrukcija i ispitivanje frižidera za domaćinstvo
 *ISO/TC 86/SC 7 Rashladni uređaji /Konstrukcija i ispitivanje rashladnih vitrina i sličnih uređaja za trgovinu

IV KVARTAL

- *ISO/TC 97/SC 10 Računske mašine i obrada informacija /Magnetni diskovi

Nepoznati podaci za mesec

- *ISO/TC 57 Metrologija i karakteristike površina.
 *ISO/TC 72/SC 1 Tekstilne mašine i pomoćni uređaji /Mašine, uređaji za pripremu vlakana za pređenje, pređenje i istezanje i upredanje
 *ISO/TC 133 Mere odeće

1974

II KVARTAL

- *ISO/TC 97/SC 3 Računske mašine i obrada informacija /Međusobni spojevi opreme

Septembar

Vašington

- *ISO/TC 102/SC 3 Želzne rude /Fizikalna ispitivanja

IV KVARTAL

- *ISO/TC 97/SC 10 Računske mašine i obrada informacija/ Magnetni diskovi.

Nepoznati podatak za mesec

- *ISO/TC 72/SC 1 Tekstilne mašine i pomoćni uređaji /Mašine, uređaji za pripremu vlakana za pređenje, pređenje i istezanje i upredanje.
 *ISO/TC 119/SC 3 Materijali i proizvodi metalurgije praha /Metode uzimanja uzoraka i ispitivanje proizvoda od sinterovanog metala (izuzev od tvrdih metala)
 *ISO/TC 119/SC 4 Materijali i proizvodi metalurgije praha/ Metode uzimanja uzoraka i ispitivanja tvrdih metala.
 Jugoslavija
 *ISO/TC 136 Nameštaj
 *ISO/TC 136/SC 4 Nameštaj/ Termini i definicije
 *ISO/TC 136/SC 6 Nameštaj/ Kancelarijske mašine

1976

SAD

- *ISO/TC 104 Konteneri za transport robe

IEC

1973

Februar

- Milano TC 40 Kondenzatori i otpornici za elektronske uređaje
 Milano SC 40 A Promenljivi kondenzatori
 Milano TC 56 Pouzdanost sastvanih delova i elektronskih uređaja

Mart

- 19 i 20 Pariz TC 11 Nadzemni vodovi
 12—14 Pariz SC 14 B Teretni menjači
 12—16 Pariz TC 61 Bezbednost električnih naprava za domaćinstvo
 15 i 16 Pariz TC 16 Označavanje krajeva namotaja i druge oznake za raspoznavanje
 20—25 Pariz SC 23 A Instalacione cevi
 20—23 Pariz SC 41 A Trenutni releji nenormirane

Juni

18—30

Minhen

- Generalno zasedanje 1973:
 TC 4 Hidraulične turbine
 TC 12 Radiokomunikacije
 SC 12 A Radio prijemnici
 SC 12 B Bezbednost
 SC 12 D Antene
 SC 12 F Uređaji za mikrotalase
 SC 17 C Visokonaponski aparati u metalnom oklopu
 TC 18 Brodske električne instalacije
 SC 18 A Kablovi i kablovske instalacije

SC 18 B	Upravljanje i instrumentacija
TC 22	Elektronski uređaji velike snage
SC 22 B	Usmerači sa poluprovodnikom
SC 22 D	Monofazni usmerači za električnu vuču
TC 34	Sijalice i pribor
SC 34 A	Sijalice
SC 34 B	Podnožja grla
SC 34 C	Pomoćni uređaji za fluorescentno osvetljenje
SC 34 D	Svetiljke
TC 37	Prenaponski odvodnici
TC 43	Električni ventilatori
TC 44	Električna oprema za mašine alatke
TC 47	Naprave od poluprovodnika i integrisana strujna kola
SC 47 A	Integrisana strujna kola
TC 50	Osnovna klimatska i mehanička ispitivanja
SC 50 A	Udari i vibracije
SC 50 B	Klimatska ispitivanja
SC 59 A	Električne mašine za pranje sudova
SC 59 D	Mašine za pranje rublja, za domaćinstvo
TC 60	Registrowanje zvuka i slike
SC 60 A	Registrowanje zvuka
SC 60 B	Registrowanje slike
SC 60 C	Oprema za nastavu i vežbe u oblasti registrowanja zvuka
TC 65	Merenje i upravljanje industrijskim procesima
TC 71	Električna postrojenja za rudnike sa površinskom eksploatacijom pod teškim uslovima.
IEC	Akcionni komitet
IEC	Savet

Oktobar

Ljubljana	TC 35	Elementi
Holandija	TC 45	Nuklearna instrumentacija
	SC 45 A	Instrumenti za reaktore
	SC 45 B	Instrumenti za radio zaštitu
	TC 49	Piezo-električni uređaji
	TC 57	Sistemi prenosa preko energetskih vodova
	TC 66	Elektronska oprema za merenje
	SC 66 A	Generatori
	SC 66 B	Oscilografi
	SC 66 C	Mostovi i aparati za direktno čitanje
	TC 69	Drumska električna vozila

INFORMACIJE ISO

U ovoj rubrici objavljuju se stručne i druge informacije iz informativnog biltena Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO)

**UŠTEDA VREMENA I SREDSTAVA ZAHVALJUJUĆI MEĐUNARODNOM SISTEMU
NUMERISANJA KNJIGA**

Izdavanjem međunarodnog standarda ISO 2108 — Međunarodni sistem za označavanje knjiga (ISBN) — doprinosi se velikoj popularizaciji Međunarodnog sistema numeracije knjiga (ISBN), kojim se pomoću kodeksa od deset cifara omogućuje raspoznavanje ma koje knjige bez ikakve zabune. Tako, umesto da se određena knjiga naručuje navođenjem naslova, autora, izdavača, izdanja i drugih podataka, biće dovoljno da se navede samo npr: ISBN 0 212 315 234, ili ISBN 0 949 999 008. Prednosti ovakvog označavanja dolaze do izražaja kod automatskih sistema, ali isto tako i kod manuelnih operacija. Primena ovakvih uprošćenih označavanja olakšava, u velikoj meri, poslove oko fakturisanja, inventarisanja skladišta, rukovanja skladištima, usaglašavanja prava autora itd.

Primenom ovog sistema ostvariće se ozbiljne uštede kako u oblasti spisateljskih radova, tako i u oblasti bibliografskog iznalaženja. Primenom ovog uprošćenog sistema u oblasti narudžbina, obnavljanja narudžbina i kontrole stokova pomoću računara, firma Greater London Council iz Velike Britanije uspjela je da administrativne troškove koji se odnose na školske knjige smanji za 1/3.

Da bi omogućili uvid u stalno rastuću proizvodnju knjiga u celom svetu, izdavači i veliko-prodajna preduzeća uveli su svoje sopstvene sisteme označavanja knjiga, što je na tržištu stvaralo još veću zbrku.

Eksperti ISO su međutim, posle brižljivog ispitivanja raznih mogućnosti, usvojili široko primenjenu verziju britan-

skog sistema označavanja knjiga koja se praktično već primenjuje u Evropi i Severnoj Americi. Predlozi su proučeni i prihvaćeni od većine nacionalnih organizacija za standardizaciju zemalja članica ISO. Samo je Japan glasao protiv predloga ISO obrazlažući svoj stav time da se ISO predlog ne poklapa sa nacionalnim sistemom koji se u Japanu primenjuje već sedam godina. Sekretarijat ISO komiteta (ISO /TC 46 — DOKUMENTACIJA), odgovoran za novi standard, izrazio je nadu da će se članovi japanskog komiteta na kraju uveriti u potrebu napuštanja svoga u korist jednog univerzalnog sistema označavanja.

Sigurno je da bi se danas mnogi izdavači rado odrekli svojih sistema označavanja zasnovanih na nacionalnim listama u korist jednog istinski internacionalnog sistema koji bi bio pristupačan svima.

Sistem ISO smanjuje štete koje nastaju usled mnogobrojnih neujednačenih listi, smanjuje teškoće koje nastaju u vezi sa ispisivanjem i označavanjem naziva na stranim jezicima. Cifre su uostalom, jedan vid međunarodnog sporazumevanja i danas se pomoću cifara, već vrlo dobro, može sporazumevati u Francuskoj, Japanu, Danskoj, Kini, Kanadi, ili Turskoj, Italiji, ili Rumuniji.

Prvi deo brojeva ISBN kodeksa nazvan »brojem za označavanje grupe« već je od strane Međunarodne agencije ISBN uveden u praktičnu primenu, u administraciji gradske biblioteke u Berlinu. Tako je za neobično važnu grupu zemalja koje govore engleskim jezikom uključujući Australiju, Kanadu, Veliku Britaniju i SAD uveden kao broj za označavanje grupe 0 i 1. Danska, Holandija i Švedska zatražile su da se za njih rezervišu brojevi 87, 90 i 91.

Drugi deo brojeva ISBN kodeksa označava »broj za obeležavanje izdavača« i njegova se dužina menja prema izdavaču, zavisno od broja naslova publikacija koje daje izdavač. Svaki izdavač ima svoj sopstveni blok brojeva za označavanje i može ga upotrebiti ne samo za nova dela posle njihovog objavljivanja, nego isto tako i za spisak starih knjiga štampanih u ranijim godinama.

Iza broja za označavanje izdavača dolazi broj za označavanje naslova. Dužina ovoga broja određena je dužinom brojeva za označavanje grupe i izdavača, jer mu ovi brojevi prethode, a i činjenicom da ukupan broj cifara mora biti deset.

Najzad dolazi »kontrolni broj«, matematički obrazac, koji omogućuje da se utvrde eventualne greške cifara. Utvrđeno je da veliki deo grešaka nastaje usled pogrešnog prepisivanja cifara. Obično dolazi do izvrtnja pravih cifara. Sistemom ovakve kontrole otkriće se skoro sve greške koje bi mogle nastati premeštanjem kao i sve druge greške koje bi mogle doprineti da dođe do greške celokupnog broja. Ovakvim sistemom kontrole sa sigurnošću se mogu otkriti greške do 90%. Treba međutim, voditi računa da ne dođe do stavljanja istih brojeva na dve različite knjige. Sistem je zamišljen tako da najveći broj izdavača može koristiti i do milion brojeva. Brojevi bi se tokom vremena usvojili i postali bi sastavni deo svake knjige, kao što je to danas slučaj sa imenom autora i naslovom. Međunarodni standardni broj knjige po ISBN kodeksu štampaće se na poleđini naslovne strane, a nalaziće se i u katalozima i listama knjiga.

Na kraju treba dodati da je ovaj izvanredan sistem označavanja knjiga i publikacija potekao od prof. F. G Foster-a na zahtev firme W. H. Smith (najveće knjižare u Velikoj Britaniji) i Saveta britanskih izdavačkih društava.

Service d'information ISO 24. maj 1972.

ISO I MEĐUNARODNA AKCIJA POTROŠAČA

Kakva je otpornost na cepanje krevetskih pokrivača? Kakva je otpornost bicikla na udare i vibracije? Da li je nova roba iz oblasti proizvodnje noževa otporna na koroziju i da li se oštrice noževa brzo otupljuju? Kojom se brzinom snižava temperatura u unutrašnjosti nekog hladnjaka kada dođe do prekida struje? Ovo su samo neka od pitanja koja interesuju obične potrošače, a koja se danas proučavaju u okviru Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO sa ciljem da se aktivnost ove organizacije usmeri u pravcu izrade standardnih metoda ispitivanja koje bi se mogle koristiti na međunarodnom planu.

Na IV zasedanju Orijentacionog komiteta za međunarodnu standardizaciju koji radi u okviru centralnog sekretarijata ISO u Ženevi, a na osnovu zahteva i pitanja potrošača, predstavnici za sprovođenje međunarodne akcije potrošača proučili su izveštaj o stanju dosadašnjih radova započetih od strane ISO-a i organizacije slične ISO-u, Međunarodne elektrotehničke komisije, (IEC). Delegati su jednoglasno usvojili način rada na koji su ISO i IEC odgovarale na inicijative i sugestije Orijentacionog komiteta za međunarodnu standardizaciju iz oblasti široke potrošnje (ISCA).

Veliki broj pitanja za proučavanje je prenet na već postojeći komitet, a u slučaju potrebe biće formirani novi tehnički komiteti kao i potkomiteti u okviru već postojećih tehničkih komiteta koji su bili formirani sa ciljem da brzo odgovaraju na zahteve i molbe ISCA, organizacije osnovane 1968. godine.

Napred pomenutim sastankom rukovodio je g. Lennart Elfstrom iz Švedske, a sa strane ISO-a i IEC-a, kao predstavnici, prisustvovali su delegati sledećih organizacija:

- Međunarodni centar za poboljšanje kvaliteta
- Međunarodna federacija za ishranu
- Međunarodna zajednica za kooperaciju
- Međunarodni centar za etiketiranje
- Međunarodna organizacija unija potrošača

ISO kao specijalizovana međunarodna organizacija za standardizaciju objedinjuje rad oko 70 nacionalnih organizacija za standardizaciju. U okviru ove organizacije uticaji država ostvaruju se preko predstavnika industrije, istraživačkih instituta, univerziteta i akcija potrošača; tako se održavaju sastanci svih zainteresovanih, a tehnički poslovi u okviru ISO se na taj način izvršavaju sigurno i odgovorno. Celokupna tehnička aktivnost ISO raspodeljena je na 1 200 radnih tela u čijem radu uzima učešće preko 50 000 stručnjaka svih profesija. Do danas je objavljeno i štampano 2 000 međunarodnih standarda, a preko 2 500 nalazi se u pripremi. Međunarodna organizacija za standardizaciju osnovana je 1947. godine.

(Service d'information ISO 28. juni 1972.)

PRVI GODIŠNJI IZVEŠTAJ MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE ZA STANDARDIZACIJU ISO

Ova publikacija štampana paralelno na dva jezika (engleski i francuski); na 44 stranice, daje iscrpan prikaz ostvarenja međunarodne organizacije specijalizovane za rad na standardizaciji, za vreme 25 godina njenoga rada, počev od osnivanja 1947. god.

U izveštaju se hronološki iznose podaci o radu na polju međunarodne standardizacije i ukazuje kako je ostvarena saradnja nacionalnih organizacija za standardizaciju 70 zemalja u oblasti standardizacije.

Prikazani su glavni pravci razvoja različitih oblasti počev od poljoprivrede do ruda i rudarstva; od sigurnosti i zdrav-

stva do transporta; od tekstila do varenja, itd. Mada su izvesna poglavlja u izveštaju namenjena pre svega inženjerima, on može da posluži svima ostalima koji se interesuju za područje međunarodne standardizacije.

Izveštaj je ilustrovan slikama i dijagramima, a predviđeno je da se u buduće objavljuje svake godine.

Primeri izveštaja Organizacije ISO za 1972. godinu mogu se dobiti preko Centralnog sekretarijata ISO u Ženevi ili preko nacionalnih organizacija za standardizaciju svake zemlje.

(Service d'information ISO, 19. juli 1972. g.)

Izdavač: Jugoslovenski zavod za standardizaciju — Cara Uroša 54 — Beograd, telefon broj 634-323

Odgovorni urednik: Milan Krajnović, dipl. ecc.

Cena pojedinom primerku din. 12. — Godišnja pretplata din. 120 — Pretplatu slati neposredno na adresu prodavnice Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, Beograd, ul. Kneza Miloša br. 16, pošt. fah br. 933 ili na žiro-račun br. 608-637-320-10

Štampa: Beogradski izdavačko-grafički zavod — Beograd

41

428/1972

700019599,12

COBISS 0